

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.044
Державного торговельно-економічного
університету
(02156, м. Київ, вул. Кіото, 19)

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Сірової Тетяни Юріївни
на тему: «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах
глобалізації» подана на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини
доктора економічних наук, професора Корж Марини Володимирівни**

Актуальність теми та загальна характеристика роботи.
Глобалізація, яка є вирішальним фактором сучасного міжнародного розвитку, призвела до створення економіки нового рівня, яка супроводжується помітними змінами у функціонуванні світового економічного середовища. Як показує зарубіжний досвід, сьогодні, в умовах активізації глобалізаційних процесів в світогосподарській системі, випереджаюче економічне зростання розвинутих країн світу зумовлюють науково-технічний та інноваційний потенціал, широка інтеграція в усіх сферах господарської діяльності, використання новітніх технологій управління інноваційними процесами на всіх стадіях суспільного відтворення.

В цьому контексті треба враховувати пріоритетність науково-технологічного розвитку країни в процесі інтеграції економіки до світового господарства з визначенням принципів формування механізмів та підходів науково-технічного співробітництва. Тобто концепція забезпечення економічного зростання України не може бути сформована без підвищення рівня її науково-технічного співробітництва з країнами ЄС та повного врахування факторів глобальної конкуренції, електронізації та логістизації

господарських процесів. Повномасштабне російське вторгнення на території України 24 лютого 2022 року, зумовили зміни в усталених підходах до ведення науково-технічного співробітництва України з ЄС. Стійкість національної економіки більшою мірою визначається необхідністю розвитку концепцій міжнародного науково-технічного співробітництва, що визначає актуальність обраної теми.

Таким чином, реалізація комплексних підходів до формування перспективних напрямів розвитку науково-технічного міждержавного співробітництва може бути більш ефективною та обґрунтованою, адже різні країни характеризуються високою неоднорідністю науково-технічного розвитку та потребують диференційованих заходів, щодо міждержавного співробітництва. Застосування сценарного підходу до управління інноваційними процесами в рамках науково-технічного співробітництва України з ЄС дозволить визначити пріоритетні напрями при розробці механізмів управління партнерськими співвідношеннями країн в науковій сфері через гнучкість та максимальну адаптивність до умов функціонування.

Наукова цінність роботи полягає у комплексному дослідженні теоретико-методичних засад науково-технічного співробітництва України з ЄС в умовах глобалізації, обґрунтуванні стратегічних напрямів його розвитку та розширення.

Достовірність результатів дослідження, висновків, які містяться у дисертаційній роботі, в цілому, є достатніми. Проблема, досліджена автором, враховує значний досвід вітчизняних та закордонних вчених з висвітлення питань розвитку науково-технічного співробітництва України з ЄС в умовах глобалізації та ґрунтується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, матеріалів та статистичних даних органів виконавчої влади України.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження Сірової Тетяни Юріївни є достатньою мірою обґрунтованими.

Мета та завдання дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Сірової

Тетяни Юріївни присвячено поглибленню теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо розширення та розвитку науково-технічного співробітництва України з ЄС в умовах глобалізації. Здобувачем наукового ступеню у дослідженні вирішено низку завдань: систематизовано науково-методичні підходи щодо дослідження міжнародного науково-технічного співробітництва; досліджено форми міжнародного науково-технічного співробітництва; визначено методичні підходи аналізу результативності міжнародних науково-технічних зв'язків; ідентифіковано та оцінено характер та ступень вплив зовнішніх факторів на розвиток науково-технічного співробітництва, в період глобальної пандемії та повномасштабної збройної агресії РФ проти України; проаналізовано показники ефективності потенціалу науково-технічного співробітництва різних країн; визначено стратегічні пріоритети та перспективи науково-технічного співробітництва у контексті набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до ЄС.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у вирішенні актуальних наукових питань теоретичного спрямування та розроблення практичних рекомендацій щодо Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації.

Наукове значення положень і результатів проведеного Сіровою Тетяною Юрієвною дослідження, які виносяться на захист, полягають у наступному:

Удосконалено концептуальний підхід до формування перспективних напрямів розвитку науково-технічного міждержавного співробітництва через розробку комплексу можливих сценаріїв інтенсивної, рівномірної та екстенсивної поведінки, комплексний науково-методичний підхід до управління інноваційними процесами в рамках науково-технічного співробітництва України з ЄС через систематизацію теоретико-методичних засад диференціації державної інноваційної політики країн-партнерів; методика оцінювання результативності потенціалу науково-технічного співробітництва між країнами; систему принципів формування механізму

управління інноваціями через визначення пріоритетності інституційних інструментів у процесі науково-технічного співробітництва України з країнами ЄС.

Подальшого розвитку набули понятійно-категоріальний апарат через авторське визначення категорій «глобалізація», «міжнародне науково-технічне співробітництво»; науково-методичний підхід до оцінювання ефективності науково-технічного співробітництва на рівні країн.

Практичне значення одержаних результатів полягає в узагальненні та розвитку науково-теоретичних положень, в обґрунтуванні методичних підходів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення підходів до розширення та розвитку науково-технічного співробітництва України з ЄС в умовах глобалізації.

Обґрунтованість і достовірність положень дисертаційної роботи, отриманих висновків та рекомендацій автора підтверджується їх апробацією на 6 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. За темою дисертації автором опубліковано 10 наукових праць загальним обсягом 5,7 д.а., з яких особисто автору належить 5, 163 д.а., з них зокрема: 1 стаття у зарубіжному науковому періодичному виданні, проіндексована у міжнародній наукометричній базі даних Web of Science, Scopus; 2 статті у наукових фахових виданнях України; 6 публікацій за матеріалами міжнародних науково-практичних конференцій, що свідчить про достатньо повне викладення основних результатів дисертації у наукових фахових виданнях і задовольняє вимогам п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року.

Публікації автора відображають зміст проведеного дослідження.

Висновки і рекомендації, запропоновані в дисертаційній роботі, схвалені і впроваджені в практичній діяльності ВД «Академперіодика» НАН України: «Видавнича діяльність НАН України за умов змін у міжнародному виданні наукової літератури» (номер державної реєстрації РК 0122U000065) (довідка

№ 166/1 від 03.10.2023 р.). Основні матеріали та теоретичні положення роботи набули практичного застосування в діяльності Асоціації «Український національний комітет Міжнародної торгової палати» (ІСС) при обґрунтуванні заходів, що спрямовані на підвищення результативності міжнародного співробітництва членів Палати, а саме було запропоновано підхід до оцінки ефективності діяльності потенціалу міжнародного співробітництва, що дозволило сформулювати низку управлінських рішень щодо налагодження підтримки комунікації з міжнародними партнерами, щодо ведення бізнесу, використано авторські пропозиції щодо удосконалення організаційної форми взаємодії з країнами ЄС, які обґрунтовані результатами аналізу міжнародного науково-технічного співробітництва України (довідка № 0726 від 24.11.2023 р.)

Основні положення і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є складовими науково-дослідної роботи Державного торговельно-економічного університету у рамках теми «Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України», номер державної реєстрації 0120U104719,(довідка № 2199/24 від 06.12.2023 р.);«Торговельно-економічні війни: національний та міжнародний вимір» (номер державної реєстрації НДР 0118U000130)(довідка № 2201/20 від 06.12.2023 р.).

Матеріал дисертаційної роботи Сірової Тетяни Юріївни викладено логічно, грамотно і послідовно, структура дисертаційної роботи продумана. Висновки ґрунтуються на проведеному дослідженні та отриманих результатах.

У цілому вивчення дисертаційної роботи дозволяє констатувати факт не тільки теоретичного, але й практичного рівня роботи, та достовірність й обґрунтованість отриманих автором результатів.

Зауваження та дискусійні положення дисертації. Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи можна зробити певні зауваження та вказати на деякі дискусійні положення роботи:

1. При визначенні актуальності дослідження – необхідним було б

привести авторські трактування, які ґрунтуються на більшій неоглядності вирішення суперечностей, які виникають у практиці і не мають до теперішнього часу рішення в межах такої галузі науки як економіка та управління національним господарством.

2. В пункті 1.2 окремі положення та виклад структури потребують вдосконалення, оскільки більше уваги приділено теоретичному характеристиці суб'єктів мікро- та макrorівнів. Було б доцільно більше уваги приділити обґрунтуванню основних форм прояву науково-технічного співробітництва та визначенню його місця у розвитку світогосподарської системи взагалі та окремих країн зокрема в умовах активізації глобалізаційних процесів.

3. В п.1.3 автором запропоновано методика оцінювання ефективності потенціалу науково-технічного співробітництва (рис.1.7), наукова цінність якої не викликає сумнівів, але результати дослідження були б більш переконливими, якби автор більш детально пояснив та показав яким чином забезпечується гнучкість механізму управління потенціалом науково-технічного співробітництва в умовах нестабільності факторів зовнішнього та внутрішнього оточення.

4. В пункті 2.2 автором проведено аналіз основних форм науково-технічного співробітництва між Україною та країнами ЕС , але автору варто було б додати виявлення їх впливу на конкурентоспроможність країн, на конкурентоспроможність глобальних регіонів,, а також авторські оцінки потенціалу їх конкурентоспроможності.

5. На с. 120 в рисунку 3.3. автором запропонована комплексна модель оцінювання ефективності науково-технічного співробітництва через використання експертних оцінок. Результати дослідження були б більш переконливими, якби автор більш детально пояснив та показав яким чином фактори зовнішнього та внутрішнього оточення впливають на результати загальних оцінок.

6. Автором запропоновано модель формування принципів управління

інноваціями через визначення пріоритетності інституційних інструментів у процесі науково-технічного співробітництва України з країнами ЄС, але робота набула б більшої цінності, якщо б автор продемонстрував на прикладі окремих країн можливість узгодження диференційованості інноваційних систем (с. 123).

7. Сучасні масштаби і динаміка активізації глобалізаційних процесів в світогосподарській системі, породжують якісно нові виклики національним державам, що вимагає органічної адаптації їх економічних моделей до світового інтеграційного процесу, якому притаманне, з одного боку, формування регіональних мегаблоків, а з другого – субрегіоналізація та регіональна локалізація. Відповідно, виникає потреба одночасного вирішення завдань інтеграційного розвитку будь-якої країни на різних рівнях – національному, регіональному, глобальному тощо. З огляду на це, у роботі бажано було б визначити ці завдання в контексті концептуальних основ стратегії інноваційного розвитку України і не обмежуватись (п.3.3) лише напрямками адаптації національного законодавства та умовами забезпечення українських практик європейським стандартам.

Висловлені зауваження в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Сівової Тетяни Юріївни. Опрацьована дисертаційна робота «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації» є завершеною науковою роботою, у якій обґрунтовано та запропоновано методичні підходи щодо розширення науково-технічного співробітництва України з ЄС в умовах глобалізації.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Сівової Тетяни Юріївни тему «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації» являє собою завершене, самостійно виконане наукове дослідження. Матеріал викладено логічно, послідовно, в науковому стилі. За складом наукової новизни, рівнем обґрунтованості і достовірності одержаних результатів, їх теоретичною та практичною значущістю дисертація на тему «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації»

відповідає Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44., а її автор Сівова Тетяна Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292«Міжнародні економічні відносини».

Рецензент :

професор кафедри світової економіки

Державного торговельно-економічного університету

доктор економічних наук,

професор

Марина КОРЖ

Підпис

Начальник відділу кадрів

засвідчую

Корж М.

А. Шевченко